

Meldunek 6/A/01

o zachorowaniach na choroby zakaźne i zatruciach związkami chemicznymi zgłoszonych w okresie od 1.06 do 15.06.2001 r.

Jednostka chorobowa (symbole wg "Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych" ICD-10)	Meldunek 6/A		Dane skumulowane	
	1.06.01. do 15.06.01.	1.06.00. do 15.06.00.	1.01.01. do 15.06.01.	1.01.00. do 15.06.00.
Choroba wywołana przez ludzki wirus upośl.odp.: ogółem (B20-B24)	1	5	32	27
Dur brzuszny (A01.0)	-	3	2	6
Dury rzekome A.B.C. (A01.1-A01.3)	-	-	1	-
Salmonelozy: ogółem (A02)	1226	1704	6618	7707
Czerwonka bakteryjna /szigelozą/ (A03)	6	3	34	40
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe: ogółem (A04)	169	227	2202	2628
Wiusowe i inne określone zakażenia jelitowe: ogółem (A08)	136	309	3005	2533
Biegunki u dzieci do lat 2: ogółem (A04; A08; A09)	593	899	8176	10837
w tym: BNO, prawdopodobnie pochodzenia zakaźnego (A09)	400	608	4931	7534
Teżec: ogółem (A33-A35)	2	-	8	3
Błonica (A36)	-	-	-	1
Krztusiec (A37)	74	94	1232	714
Szkarlatyna /płonica/ (A38)	246	483	3912	5571
Zapalenie opon mózgowych: razem	46	65	681	690
w tym: meningokokowe (A39.0)	1	3	59	57
wywołane przez <i>Haemophilus influenzae</i> (G00.0)	3	1	29	40
inne bakteryjne, określone i nie określone (G00.1-G00.9)	20	30	285	317
wirusowe, określone i nie określone (A87; B00.3; B02.1)	16	23	236	214
inne i nie określone (G03)	6	8	72	62
Zapalenie mózgu: razem	13	26	169	194
w tym: meningokokowe i inne bakteryjne: ogółem (A39.8; G04.2)	4	10	60	54
wirusowe, przenoszone przez kleszcze (A84)	3	4	8	8
inne wirusowe, określone (A83; A85; B00.4; B02.0; B25.8)	-	1	9	14
wirusowe, nie określone (A86)	3	7	55	80
poszczepienne (G04.0)	-	-	-	-
inne i nie określone (G04.8-G04.9)	3	4	37	38
Riketsjozy: ogółem (A75-A79)	-	-	-	-
Ostre nagminne porażenie dziecięce, łącznie z poszczepiennym (A80)	-	-	-	-
Ospa wietrzna (B01)	4424	6872	68772	80909
Odra (B05)	3	2	81	50
Różyczka: ogółem (B06; P35.0)	6580	3421	59695	32852
Wirusowe zap. wątroby: typu A (B15)	14	7	192	120
typu B (B16; B18.0-B18.1)	81	114	1060	1329
typu C (B17.1; B18.2)	81	116	876	965
typu B+C (B16; B18.0-B18.1 + B17.1; B18.2)	2	4	58	66
inne i nieokreśl.(B17.0;B17.2-.8;B18.8-.9;B19)	10	7	105	156
Świnka /nagminne zapalenie przyusznic/ (B26)	720	950	6511	11247
Włośnica (B75)	2	1	20	6
Świerzb (B86)	420	363	6917	7493
Grypa: ogółem (J10; J11)	37	267	519085	1528596
Bakteryjne zatrucia pokarmowe: razem	1367	1859	8142	9168
w tym: salmonelozy (A02.0)	1224	1701	6581	7680
gronkowcowe (A05.0)	4	14	108	95
jadem kiełbasianym /botulizm/ (A05.1)	-	8	30	25
wywołane przez <i>Clostridium perfringens</i> (A05.2)	-	-	1	1
inne określone (A05.3-A05.8)	1	7	60	75
nie określone (A05.9)	138	129	1362	1292
Zatrucia naturalnie toksycznym pokarmem: ogółem (T62)	-	1	16	11
w tym: grzybami (T62.0)	-	1	10	11
Inne zatrucia: ogółem (T36-T60; T63-T65)	278	311	4085	3925
w tym: pestycydami (T60)	12	14	149	38
lekami, prep.farmakologicznymi i subst.biolog. (T36-T50)	162	175	2108	2212
alkoholem (T51)	46	67	763	853
Ostre porażenia wiotkie u dzieci (0-14 lat)	4	4	37	21

Zachorowania zgłoszone w okresie 1-15.06.2001 r. wg województw

Województwo	Choroba wyw.przez ludzki wirus upośł. odp.: ogółem (B20-B24)	Dur brzuszny (A01.0)	Dury rzekome A.B.C. (A01.1-3)	Salmonelozy: ogółem (A02)	Czerwonka bakteryjna /szigelozą/ (A03)	Biegunki u dzieci do lat 2: ogółem (A04; A08; A09)	Teżec: ogółem (A33-A35)	Krzusiec (A37)	Szkarlatyna (A38)	Zapalenie opon mózgowych		Zapalenie mózgu	
	Ogółem (A39.0; A87; B00.3; B02.1; G00; G03)	w tym: meningokokowe (A39.0)	Ogółem (A39.8; A83-86; B00.4; B02.0; B25.8; G04.0; G04.2; G04.8-9)	w tym: wirusowe, prz. przez kleszcze (A84)									
POLSKA	1	-	-	1226	6	593	2	74	246	46	1	13	3
Dolnośląskie	-	-	-	52	-	41	-	8	20	3	-	-	-
Kujawsko-Pomorskie	-	-	-	62	-	48	-	3	11	-	-	2	-
Lubelskie	-	-	-	233	4	28	-	-	11	2	-	2	-
Lubuskie	-	-	-	74	-	21	-	1	1	3	-	-	-
Łódzkie	1	-	-	90	-	15	-	25	7	2	-	-	-
Małopolskie	-	-	-	51	-	47	-	1	23	8	-	-	-
Mazowieckie	-	-	-	200	-	60	-	9	26	3	-	1	1
Opolskie	-	-	-	19	-	15	-	4	17	1	-	-	-
Podkarpackie	-	-	-	64	-	34	1	-	8	5	-	2	-
Podlaskie	-	-	-	26	-	15	-	5	10	1	-	1	1
Pomorskie	-	-	-	102	-	46	-	-	7	1	1	2	-
Śląskie	-	-	-	64	-	63	-	2	44	3	-	2	-
Świętokrzyskie	-	-	-	37	1	25	-	7	2	7	-	-	-
Warmińsko-Mazurskie	-	-	-	49	1	38	-	8	7	4	-	1	1
Wielkopolskie	-	-	-	69	-	78	1	1	31	1	-	-	-
Zachodniopomorskie	-	-	-	34	-	19	-	-	21	2	-	-	-

Województwo	Ospa wietrzna (B01)	Odra (B05)	Różyczka: ogółem (B06; P35.0)	Wirusowe zapalenie wątroby			Świnka (B26)	Włośnica (B75)	Świerzb (B86)	Grypa: ogółem (J10; J11)	Bakteryjne zatrucia pokarmowe: ogółem (A02.0; A05)	Zatrucia grzybami (T62.0)	Inne zatrucia: ogółem (T36-T60; T63-T65)
				typu A (B15)	typu B: ogółem (B16; B18.0-1)	typu C: ogółem (B17.1; B18.2)							
POLSKA	4424	3	6580	14	83	83	720	2	420	37	1367	-	278
Dolnośląskie	270	-	938	-	10	16	39	-	6	-	59	-	24
Kujawsko-Pomorskie	263	-	917	-	7	10	95	-	13	-	68	-	9
Lubelskie	216	-	252	1	3	1	56	-	31	-	237	-	40
Lubuskie	210	-	247	-	3	5	5	-	5	-	77	-	22
Łódzkie	219	-	404	4	11	11	33	-	49	-	96	-	25
Małopolskie	318	-	402	-	8	3	77	-	25	-	68	-	27
Mazowieckie	345	-	181	1	9	7	32	-	27	-	200	-	11
Opolskie	180	-	248	-	3	1	28	-	18	-	19	-	1
Podkarpackie	225	-	180	-	1	3	7	-	31	-	74	-	16
Podlaskie	242	-	64	-	-	-	44	2	13	-	26	-	14
Pomorskie	232	1	259	6	5	4	19	-	14	23	119	-	14
Śląskie	658	-	988	1	10	6	163	-	84	-	97	-	22
Świętokrzyskie	178	-	195	-	5	8	29	-	23	-	44	-	40
Warmińsko-Mazurskie	193	-	103	-	1	-	4	-	16	-	53	-	5
Wielkopolskie	542	2	878	1	6	6	86	-	39	14	71	-	2
Zachodniopomorskie	133	-	324	-	1	2	3	-	26	-	59	-	6

Ogniska zakażeń *Escherichia coli* O157:H7 wśród dzieci w USA, związane ze zwiedzaniem ferm w Pensylwanii i Waszyngtonie w 2000 roku

W 2000 r. w Pensylwanii i Waszyngtonie wśród dzieci w wieku szkolnym wystąpiły ogniska zakażeń *Escherichia coli* O157:H7. Łącznie zachorowało 56 dzieci, spośród których 19 było hospitalizowanych. Zachorowania związane były z wycieczkami szkolnymi i rodzinnym zwiedzaniem ferm, na których dzieci miały bezpośredni kontakt ze zwierzętami hodowlanymi. W cytowanym raporcie dokonano podsumowania wyników dochodzeń przeprowadzonych w tych ogniskach i opisano metody zredukowania niebezpieczeństwa przekazywania patogenów jelitowych ze zwierząt hodowlanych na dzieci.

Pensylwania

Od września do listopada 2000 r. pracownicy Montgomery County Health Department (MCHD) wykryli 51 osób, u których w ciągu 10 dni od daty zwiedzania fermy krów mlecznych (ferma A), wystąpiła biegunka. Ferma ta znajdowała się w hrabstwie Montgomery. Od piętnastu osób (29%) wyizolowano z kału *E.coli* O157, lub stwierdzono u nich zespół hemolityczno-mocznicowy (HUS). Wiek chorych wahał się od 1 do 52 lat (mediana 4 lata). Wśród chorych było 26 (51%) mężczyzn. Zachorowania wystąpiły między 4 września a 8 listopada. Wśród objawów, które wystąpiły u 51 chorych, notowano krwawą biegunkę (37%), gorączkę (45%) i wymioty (45%). Szesnastu chorych (31%) hospitalizowano, a u ośmiu (16%) stwierdzono HUS. Izolaty *E.coli* O157 uzyskane od chorych, były identyczne, zarówno w wyniku oznaczania za pomocą elektroforezy w polu pulsacyjnym (PFGE), jak i pod względem produkcji toksyn: Shiga 1 i 2.

W celu ustalenia czynników ryzyka, CDC, Departament Zdrowia Stanu Pensylwania oraz MCHD, przeprowadziły między 12 a 19 listopada badania kliniczno-kontrolne. Za potwierdzony przypadek uznano osobę, u której w ciągu 10 dni od odwiedzenia fermy A (1 września lub później), wystąpiła biegunka, oraz od której izolowano z kału *E.coli* O157, lub stwierdzono HUS. Za przypadek prawdopodobny uznano wystąpienie biegunki w ciągu 10 dni od daty odwiedzenia fermy A (po 1 września). Kontrolę stanowiły osoby zwiedzające fermę A w tym samym czasie, u których w ciągu 10 dni od zwiedzania nie wystąpiła biegunka.

Metodą sekwencyjnego wyboru numerów telefonów wyszukano po dwie osoby z kontroli na każdy jeden przypadek i dopasowano według częstości w grupach wieku (< 1 roku, 1-4 lat, 5-8 lat, 9-12 lat, 13-20 lat oraz 21 lat i powyżej). W badaniu kliniczno-kontrolnym przeprowadzono wywiad z 51 osobami chorymi (ewentualnie z jednym z rodziców lub z opiekunem małych dzieci) i z 92 osobami z grupy kontrolnej. Osoby uznane za przypadek miały kontakt z bydłem częściej niż osoby z kontroli (iloraz szans = 10,9; 95% przedział ufności = 1,7-70,7). Bydło stanowi ważny zwierzęcy rezerwuuar dla *E.coli* O157. Od wszystkich 216 krów na fermie A pobrano wymazy z odbytu. U 28 (13%) wykryto *E.coli* O157 o wzorze PFGE, identycznym z uzyskanym od ludzi. Ten sam szczep izolowano również z powierzchni ogrodzenia. Nie wyizolowano *E.coli* O157 od 43 zwierząt innych gatunków, znajdujących się na fermie.

Wśród 75.600 osób, które odwiedzały fermę A w czasie trwania ogniska epidemicznego, większość była w wieku przedszkolnym lub szkolnym, a więc należała do grup ryzy-

ka nabycia ciężkiego zakażenia *E.coli* O157. Na fermie A nie wydzielono odrębnych stref przeznaczonych dla kontaktów między zwiedzającymi a zwierzętami gospodarskimi. Osoby odwiedzające fermę mogły dotykać bydła, cieląt, owiec, kóz, lam, kurcząt i świń. Podczas kontaktu ze zwierzętami osoby te mogły jeść i pić. Warunki do mycia rąk były niedostateczne: mydło i ręczniki udostępniono w zbyt małej ilości, a mycie rąk przez dzieci nie nadzorowano.

Przeprowadzono ogółem 19.698 rozmów telefonicznych, mających na celu wybranie osób do grupy kontrolnej; 3.497 osób spośród tych rozmówców pytano, czy odwiedzali fermę A po 1 września, a także, czy wystąpiła u nich biegunka w ciągu 10 dni od tej wizyty. Okazało się, że 134 osoby odwiedzały fermę w czasie trwania ogniska, a u 22 (16,4%) w ciągu 10 dni od pobytu na fermie, wystąpiła biegunka. Oczekiwany współczynnik wystąpienia biegunki z dowolnej przyczyny w populacji ogólnej w ciągu 10 dni wynosi w przybliżeniu 7% (FoodNet Population Survey, dane niepublikowane, 1998-1999). W czasie trwania ogniska fermę odwiedziło w przybliżeniu 75.600 osób. Szacunkowo 7.000 (9,4%) mogło mieć biegunkę związaną z tą wizytą. Po zamknięciu fermy A dla zwiedzających nie zarejestrowano dalszych zachorowań.

Waszyngton

W ciągu maja-czerwca 2000 r. do Snohomish Health District (SDH) zgłoszono pięć osób z potwierdzonym w hodowli zakażeniem *E.coli* O157. Izolaty od tych osób, badane z zastosowaniem PFGE, okazały się identyczne. Zachorowania wystąpiły 21-31 maja, a chorzy liczyli od 2 do 14 lat (mediana 7 lat). Zachorowało trzech chłopców i dwie dziewczynki. U wszystkich pięciu chorych występowały bóle brzucha i biegunka. U czterech osób była to biegunka z krwią. Trzech chorych w wieku od 2 do 6 lat hospitalizowano, a u jednego stwierdzono HUS.

Czterech chorych, uczęszczających do trzech szkół podstawowych odwiedziło fermę krów mlecznych (ferma B) 18 lub 24 maja. Piąty pacjent nie zwiedzał fermy. Biegunka wystąpiła u niego po wizycie rodzeństwa na tej samej fermie. W czasie trwania ogniska fermę tę odwiedziło około 300 osób. Były to głównie dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym, oraz towarzyszący im dorośli. W trakcie dochodzenia przeprowadzonego 31 maja i 1 czerwca na fermie B przez SDH i Departament Zdrowia w Waszyngtonie, ujawniono, że podczas zwiedzania pozwolono dzieciom dotykać młodego drób, króliki i kozy. Kozy, kurczaki i cielęta utrzymywane były w zagrodach i mogły być dotykane przez ogrodzenie. Dzieci podawały zwierzętom własne śniadania i same jadły w odległości ok. 1,5 m. od ich zagród. Pięć próbek kału, pobranych od zwierząt z fermy, przebadano w kierunku *E.coli* O157. Wszystkie okazały się ujemne.

Na fermie B zalecano, aby odwiedzający przynosili przeciwbakteryjne chusteczki do mycia rąk. Ferma posiadała jedynie wspólny pojemnik z wodą. Nie informowano zwiedzających o konieczności mycia rąk po dotknięciu zwierząt. Po podjęciu kroków zapobiegawczych nie zanotowano dalszych zachorowań. Do działań profilaktycznych należały: udostępnienie materiałów instruktażowych oraz zainstalowanie stanowisk do mycia rąk, z mydłem i bieżącą wodą.

Nota wydawnicza MMWR

Ogniska opisane w tym raporcie były pierwszymi zarejestrowanymi w Stanach Zjednoczonych epidemiami związanymi z bezpośrednim przekazywaniem *E.coli* O157 od

zwierząt gospodarskich do ludzi. Oszacowana liczba 73.500 zachorowań, 2.000 hospitalizacji i 60 zgonów jest notowana w Stanach Zjednoczonych każdego roku jako skutek zakażeń *E.coli* O157. Większość zachorowań spowodowanych przez *E.coli* O157 związanych było ze spożyciem zanieczyszczonej żywności lub płynów. W ciągu 1996 i 1997 r. odwiedzanie ferm krów odnotowano jednak jako ważny czynnik ryzyka zakażenia tym patogenem. Spośród zakażonych, 8% osób w wieku 6 lat i powyżej, zgłaszało odwiedzanie ferm krów w ciągu poprzedzających 7 dni. Osoby należące do kontroli wizytowały fermy w 1%.

W latach 1996-1997 i 1998-1999 przeprowadzono dwa badania losowe na podstawie wyboru numerów telefonów 9.000 osób. Spośród nich 2% odwiedzało ogród zoologiczny w ciągu poprzednich 5-7 dni. W Ontario (Kanada) wśród osób odwiedzających ogród zoologiczny wystąpiło ognisko spowodowane przez *E.coli* O157. W epidemii tej zachorowało 159 osób. W Zjednoczonym Królestwie również zarejestrowano ogniska zakażeń *E.coli* O157 wśród dzieci odwiedzających fermy.

Ponieważ w Stanach Zjednoczonych brak przepisów dotyczących narażenia ludzi na patogeny jelitowe w miejscach, gdzie publiczność ma dostęp do zwierząt hodowlanych, organizacje odpowiedzialne za zdrowie publiczne i za zdrowotność tych zwierząt, opracowały odpowiednie zalecenia. Zawierają one metody zredukowania ryzyka przekazywania zakażeń jelitowych od zwierząt do człowieka.

Zalecenia dotyczące zmniejszenia ryzyka przekazywania patogenów jelitowych w ogrodach zoologicznych, otwartych fermach, na wystawach zwierząt i w innych miejscach, w których publiczność ma kontakt ze zwierzętami hodowlanymi

- Osoby sprawujące opiekę nad fermami powinny informować zwiedzających o ryzyku przekazywania patogenów jelitowych od zwierząt znajdujących się na fermie do ludzi, oraz o sposobach zapobiegania temu przekazywaniu. Osoby zwiedzające powinny być poinformowane, że pewne zwierzęta hodowlane stanowią większe ryzyko przekazania zakażeń jelitowych człowiekowi, niż inne. Do takich zwierząt należą cielęta i inne młode przeżuwacze, młody drób i osobniki chore. Jeśli to możliwe, informacje takie powinny być przekazywane przed pobytem na fermie.
- Miejsca przeznaczone dla zwierząt powinny być tak zaprojektowane, aby zminimalizować ryzyko zakażenia. Kontakt ze zwierzętami hodowlanymi nie jest wskazany w przedsiębiorstwach związanych z przygotowaniem, dystrybucją, podawaniem i spożywaniem żywności oraz w otoczeniu niemowląt; Szczególną opieką powinny być objęte dzieci w wieku szkolnym. W miejscach, gdzie dochodzi do kontaktu ze zwierzętami, w rozkładzie pomieszczeń powinny być przewidziane oddzielne strefy, w których ludzie i zwierzęta wzajemnie na siebie oddziałują oraz strefy, do których zwierzęta nie mają dostępu. Żywność i napoje powinny być przygotowywane, podawane i spożywane tylko na terenie, na którym nie przebywają zwierzęta.
- Powinno się zapewnić odpowiednie warunki mycia rąk. Stanowiska do mycia rąk powinny się znajdować zarówno na terenie wolnym od zwierząt, jak i w strefie wzajemnego oddziaływania. Zarówno obsługa, jak i zwiedzające dzieci i dorośli, powinni mieć zapewnione odpowiednie warunki do mycia rąk po kontakcie ze zwierzętami. Powinna być dostępna bieżąca woda, mydło oraz ręczniki. Dzieci w wieku < 5 lat powinny myć ręce pod nadzorem dorosłych. Zarówno w materiałach oświatowych, jak i w

szkoleniu personelu, powinno się kłaść nacisk na konieczność mycia rąk po dotykaniu zwierząt lub ich środowiska, przed jedzeniem i po opuszczeniu strefy wzajemnego oddziaływania. Wspólne miednice nie zapewniają odpowiednich warunków mycia rąk. Tam, gdzie brak bieżącej wody, stosowanie środków odkażających do rąk jest wyborem z konieczności.

- Zachowania związane z drogą przekazywania czynników patogennych z rąk do jamy ustnej (np. jedzenie, picie, palenie, branie do ust zabawek i smoczków) nie powinny mieć miejsca w strefie wzajemnego oddziaływania człowieka i zwierząt.
- Osoby z grup wysokiego ryzyka nabycia ciężkich zakażeń powinny stosować wzmoczone środki ostrożności. Wszystkie zwierzęta hodowlane powinny być traktowane przez te osoby tak, jak gdyby były one skolonizowane przez ludzkie patogeny jaitowe. Do grup podwyższonego ryzyka nabycia ciężkich zakażeń należą dzieci w wieku < 5 lat, osoby starsze, kobiety w ciąży i osoby o obniżonej odporności (np. z HIV/AIDS). W odniesieniu do takich osób powinno się brać pod rozwagę podejmowanie ryzyka kontaktu ze zwierzętami hodowlanymi. Jeśli taki kontakt ma jednak miejsce, dzieci w wieku < 5 lat powinny się znajdować pod ścisłym nadzorem osób dorosłych, uwzględniających wszystkie środki ostrożności.
- Nie powinno się podawać do picia surowego mleka.

Na podstawie: Gage R. i inni "Outbreaks of Escherichia coli O157:H7 infections among children associated with farm visits - Pennsylvania and Washington, 2000". (MMWR, 2001, 50,293-297

opracowała A. Przybylska

Wybuch epidemii gorączki krymsko-kongijskiej w Kosowie

Biuro WHO w Kosowie 8 czerwca 2001 r. poinformowało o wystąpieniu 27 zachorowań, w tym 4 zgonów, z powodu zespołu gorączki krwotocznej. Zachorowania miały miejsce w Kosowie między 18 maja a 7 czerwca 2001 r., w części południowo-zachodniej. Po badaniu próbek w centrum referencyjnym WHO w Lublanie w Słowenii potwierdzono rozpoznanie gorączki krymsko-kongijskiej.

Na prośbę władz lokalnych, w działaniach nad opanowaniem epidemii zostali zaangażowani eksperci WHO.

Gorączka krymsko-kongijska (Cremean-Congo haemorrhagic fever) jest ciężką chorobą zakaźną (śmiertelność 15-30%) przenoszona przez kleszcze z rodzaju *Hyalomma*. Rezerwuarem są zwierzęta hodowlane i niektóre dzikie. Obserwowano też zakażenia wewnątrzszpitalne po zakłuciu zanieczyszczonymi igłami lub kontakcie śluzówek lub uszkodzonej skóry z zakażoną krwią. Geograficzny zakres występowania gorączki krymsko-kongijskiej obejmuje Afrykę, Środkowy Wschód, Bałkany, południowe obszary byłego Związku Radzieckiego oraz zachodnie Chiny.

W obrazie klinicznym zwykle dominują objawy gorączki krwotocznej z trombocytopenią, ale częste jest również uszkodzenie wątroby przebiegające z hiperbilirubinemią.

W leczeniu obserwowano skuteczność ribawiryny, ale wyniki te czekają na potwierdzenie w klinicznych badaniach kontrolowanych.

na podstawie: WHO CSR "Disease Outbreaks Reported" z 8 i 11.06.2001 r.

opracował A. Zieliński